

Vůl a osel

Hra vánoční

Úvodní popěvek: Aj, otevřené dveře

Čtení z Písma svatého:

Vůl zná svého hospodáře, osel jesle svého pána, mne však Izrael nezná, můj lid je nechápavý. Iz 1,3

Josef se vydal z Galileje, z města Nazareta, do Judska, do města Davidova, které se nazývá Betlém, poněvadž byl z domu a rodu Davidova, aby se dal zapsat s Marií, která mu byla zasnoubena a čekala dítě. Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina. I porodila svého prvorozeného syna, zavinula jej do plenek a položila do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechou. A v té krajině byli pastýři pod širým nebem a v noci se střídali v hlídkách u svého stáda. Náhle při nich stál anděl Páně a sláva Páně se rozzářila kolem nich. Zmocnila se jich veliká bázeň. Anděl jim řekl: „Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid. Dnes se vám narodil Spasitel, Kristus Pán, v městě Davidově. L 2,4-11

Bylo tu pravé světlo, které osvěcuje každého člověka; to přicházelo do světa. Na světě byl, svět skrze něj povstal, ale svět ho nepoznal. Přišel do svého vlastního, ale jeho vlastní ho nepřijali... A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy. J 1,9-11.14

A té hodině zajásal (Ježíš) v Duchu svatém a řekl: „Velebím tě, Otče, Pane nebes i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými, a zjevil jsi je maličkým. Ano, Otče, tak se ti líbilo.“ L 10,21

Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů. Ř 8,19

Společná píseň: Ebeni – Koleda

Doba se nám dopředu moc nepohnula,
problémy jsou stejný jako v roce nula,
hotely jsou narvaný a jak se s váma jedná,
je to nemlich to samý co v roce jedna.

R: Jenže dny se krátí a mnohem dřív se stmívá,
už vyšla hvězda, za ní zlatá hříva,
a z téhleté hvězdy naděje vyplývá,
že světlo přijde i do našeho chliva.

2. V politice se to bere pěkně zkrátka,
většinou to odskákejí neviňátka,
ať už vládne Herodes nebo jiná bedna,
výsledek je stejný dnes i v roce jedna.

R:

3. Lidská duše připomíná někdy skládku,
v každém rohu najdeš trošku nepořádku,
každý má své hlubiny a své studny bez dna,
jen jeden byl nevinný od roku jedna.

R:

1. Člověk a hovádka Boží

Vypravěč:

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi a všechno, co žije na zemi, ve vzduchu i ve vodách. Nakonec stvořil člověka, Adama. Adam chodí po zahradě zemské a hledá, kdo by mu byl pomoci, kdo by mu stál po boku jako rovnocenný partner.

Adam: Kde jste kdo? Pojdte sem! (Postupně přicházejí zvířátka.)

Adam: Kdo jsi? (Zvíře vždy odpoví zvukem.)

Adam: S tebou se nedomluví. Ty budeš ... liška, myška, ovce.... (Předposlední pomalu přichází vůl.)

Adam: Ty jsi nějaký pomalý. Trvalo to, než ti došlo, co máš dělat, vid? Ty budeš vůl. - - Je tam ještě někdo? (Vykoukne osel. Pak se pomalu přišourá.)

Adam: No, máš sice velký uši, ale taky svoji hlavu. S tebou to bude vůbec složitý. Ty budeš osel. (Zvířátka se usadí kolem.)

Adam: Bože, nikdo se ke mně do páru nenašel?! Co mám dělat? - - Co říkáš? Spát? - - Tak jo. (Lehne si – u kazatelny. Zvířátka také usínají. Pomalu se vedle Adama zvedá Eva. Rozhlédne se a pak špičkou nohy štouchne spícího Adama. Ten se posadí a kouká na ni.)

Adam: No podívejme se! Kdo jsi ty? Jak ses tady vzala?

Eva: Jsem Bohem stvořená. Z tvého žebra. Tady z boku.

Adam (vyskočí): Ty mluvíš! Ty jsi žena! Z mého masa, z mé krve. Jsme jedno tělo! Pojd', půjdeme poděkovat Hospodinu. A bude hostina!

Eva: A vy pojdte s námi, vy všechna hovádka Boží! (Vezmou se za ruce a odcházejí; zvířátka jdou za nimi. Jen vůl a osel nevnímají, koukají jinam.)

Adam (se ohlíží): Hej, vy dva! Zase jste se nějak zapomněli?! Jdeme všichni na pastvu a k pramenům vod živých!

2. Prokletí na objednávku

Vypravěč:

Lidé svou bohorovností ráj ztratili. Silnější utlačoval a zotročoval slabší. Ale Izrael, Boží lid byl Hospodinem vysvobozen z egyptského otroctví. Muži, ženy, děti a stáda ovcí, koz, velbloudů, volů a oslů putovali přes poušť do země zaslíbené. Nebylo jim však dáno jít svou cestou v pokoji. Když procházeli nedaleko území Moábu, moábský král Balák dostal strach. Svolal své poradce a vojevůdce.

Balák: Izraelci táhnou blízko naší hranice. Teď toto společenství spase všechno kolem nás, jako spásá vůl zeleň na poli. Co s nimi?

Vojevůdce: Egyptská armáda je nedokázala zadržet. Co zmůžeme my?

Poradkyně: Navrhují povolát kouzelníka, proroka Bileáma, ať izraelský lid prokleje. Klesne jim sebevědomí, opustí je víra, roztřesou se jim nohy. Pak je snadno porazíme.

Poradce: To je ono! Psychologická válka. Výborný nápad.

Poradkyně: Jen bude třeba Bileámovi dobře zaplatit.

Balák: Však se nám to vyplatí. Zajaté Izraelce pak prodáme do otroctví. - - Pošlete pro Bileáma!

Generál: Rozkaz, pane.

3. Mluvicí oslice

Vypravěč:

Bileámovi se zprvu nechtělo, ale nakonec se nechal přemluvit. Osedlal svou oslici a vydal se na cestu. Do cesty se mu však postavil Hospodinův anděl s taseným mečem. Bileám ho neviděl, viděla ho jen jeho oslice. Zastavila se.

Bileám: Co vyvádíš? Jedem! Máme práci! Už jsem dostal zapláceno. Jedem! Nerozumíš? Seš úplně pitomá! (Tluče oslici holí. Oslice kroutí hlavou, naříká.) Co blbneš? Dostala jsi nažrat, tak makej!

Oslice: Můj pane! Co jsem ti udělala, že mne biješ?

Bileám: Protože si ze mne děláš blázny! Kdybych měl meč, zabil bych tě!

Oslice: Což nevíš, kolik let ti už věrně sloužím? Udělala jsem někdy něco proti tobě? Nevidíš, kdo nám stojí v cestě?

Bileám (prohlédne, zděsí se, sesedá z oslice a klaní se): Anděl Hospodinův! Odpuť, Pane, neviděl jsem!

Anděl: Proč biješ svou oslici? Chránila tebe. Kdybys šel dál, zabil bych tě.

Bileám: Odpusť, oslice. A co si přeješ, Pane? Mám se vrátit?

Anděl: Můžeš pokračovat v cestě. Ale až vystoupíš na horu a budeš prorokovat nad Izraelem, budeš říkat jen to, co ti Hospodin dovolí.

Bileám: Ano, můj Pane. Jsem tvůj služebník.

(Anděl ustoupí stranou a Bileám pokračuje v cestě.)

4. Žehnání namísto prokletí

Vypravěč:

Král Balák už Bileáma netrpělivě očekával. Vystoupil na horu, odkud bylo dobře vidět na utábořené, nic netušící Izraelce. Moábská armáda byla připravena k úderu.

(Balák vystoupí na kazatelnu. Zezadu vykukují vojevůdce a generál. Před kazatelnou usedá lid izraelský, tj. pastýři.)

Balák: Vítám tě, slovný Bileáme. Tak, podle naší dohody, jak jsi už dostal zapláceno, tak to uděláš: prokleješ mohutně Izrael. Klesne jim sebevědomí, opustí je víra, roztřesou se jim nohy. Pak je snadno porazíme.

Bileám: Dostal jsem zapláceno. Ale říci mohu jen to, co mi dovolí Bůh nejvyšší.

(Vystoupí na kazatelnu.)

Bileám: Co Hospodin vysloví, jsou slova ryzí. Stříbro přetavené ohněm, čistá pravda. Hospodin žehná Izraeli. Žádná kouzla ani věštby ho neohroží.

Balák: Co to děláš? Za co tě platím?

Bileám: Nemohu jinak. Izrael je jako lev, jako lvice. Nepřemožitelný. Požehnaný. Kdo jemu žehná, bude požehnan, kdo ho proklíná, sám bude proklet.

Balák: Ty ses zbláznil! Podívej, jak jsou ubozí! Chatrné stany, prořídla stáda, všude únava, bída! Proklej je!

Sraž je k zemi a my je dorazíme! Ještě ti připlatím!

Bileám: Tady máš svoje zlato. Nestojím o ně. Hospodin mi vkládá slova do úst. Hospodin žehná Izraeli. A tady je jeho proroctví: Vyjde hvězda z Jákoba, povstane žezlo z Izraele. Z Izraele vzejde Král králů. Jemu bude patřit všechna čest, moc i sláva.

(Izraelský lid povstává, s úžasem poslouchají.)

Balák: Ó hrůzo! Zmiz! Jdi mi z očí! Třesou se mi nohy, opustilo mne sebevědomí. Velím k ústupu! (Vojevůdce a generál zahazují zbraně a prchají.)

Bileám: Jdu. Jen ještě drobnost, ačkoli ji asi nepochopíš: Poznal jsem, že i ten nejmoudřejší z lidí může být slepý k tomu, co vidí třeba nějaký osel.

5. Josef a tři sestry

Vypravěč:

Uplynulo mnoho let. Mnozí zapomněli na staré proroctví o narození krále. Mnohé opustila jejich víra. Izrael byl malým národem jakoby ztraceným v politické hře velmocí. Když římský císař Augustus nakázal, že se všichni mají kvůli placení daní dát zapsat ve svém rodném městě, nikdo se neodvážil vzdorovat. Na cestu z Nazareta do Betléma se chystal vydat i Josef, který byl potomkem dávného krále Davida. Jenže měl starost o Marii, která mu byla zasnoubená a čekala dítě. Jak přečká dalekou cestu? V jeho úvahách ho však vyrušil rozruch v sousedním domě, kde bydlely tři sestry.

Ruben: Paní Sáro! Paní Sáro! Váš vůl spadl do studny!

Sára: Rubene, co seš to za pasáčka!? Jak jsi mohl...?

Ruben: Už se stmívalo. Nebylo vidět.

Ráchel: Pasáček za nic nemůže. To zvíře je hloupý! Dyť je to vůl!

Rebeka: Vůl za nic nemůže. To my, že ho nutíme pracovat celý den až do tmy! Ale nechme řečí, musíme ho vytáhnout!

Sára: Jenže už začal šabat. Den odpočinku. Nikdo nesmí pracovat. No, to je malér.

Rebeka: Rabbi Izák říká: Když ti spadne vůl nebo osel do jámy, jdi ho vytáhnout i v den sobotní. Přece nenecháš tak užitečné zvíře trpět!

Ráchel: Jdi ho vytáhnout? To se lehce řekne, ale nejsme na to trochu slabý?

Sára: Poprosíme souseda. Rubene, zajdi prosím pro Josefa.

(Ruben odchází.)

Rebeka: Ještěže toho Josefa máme.

Ráchel: Líbí se ti? Jenže on kouká jen po Marii.

(Ruben se vrací s Josefem.)

Sára: Josefe, vůl nám spadl do studny. Můžeš nám pomoci, prosím? Můžete vzít s Rubenem našeho osla a toho vola vytáhnout? Byly bychom ti vděčné. Peníze sice nemáme, ale rády pro tebe něco uděláme.

Josef: Jasně. Jdeme na to, Rubene. Jo, a napadá mne – mohl bych si pak toho osla půjčit na cestu do Betléma?

Sára: Ale ano. S radostí!

6. Cesta do Betléma

Vypravěč:

Nevíme přesně, jak ta několikadenní cesta do Betléma probíhala. Zda poklidně či s obtížemi. Ale její závěr moc povzbudivý nebyl. Blížil se večer a Josef s Marií neměli, kam hlavu složit.

Josef: Tak nevím, co budeme dělat, Marie. Stydím se za své příbuzné, že nás nikde nevzali pod svou střechu.

Marie: Za příbuzné nemůžeš, Josefe.

Josef: A že v té hospodě prý nemají místo! Myslíš, že jsem jim nabízel málo?

Marie: Vždyť jsi dával všechno, co máme.

Josef: Právě. Vezmeš si mě vůbec, když nejsem schopnej se o tebe postarat?

Marie: Nemůžeš za to, že zrovna tesaři jsou tak mizerně placení. Víš, jak jsem ti vděčná za to, žeš na tuhle cestu obstaral tohohle osla?

Josef: Stydím se za to, že tě nevezu kočárem. Se stříškou proti slunci a dešti. A s dobrým pérováním. Abys mi tady v polích neporodila.

Marie: Když o tom tak mluvíš, tak mám dojem, že přišla moje hodinka.

Josef: Ježíšmarjá! Co budeme dělat? - - Táhle je nějaký přístřešek! (Ukazuje na jesle, u nichž stojí vůl.)

Marie: Je tam nějaké velké zvíře!

Josef: Jak se tak koukám, Marie, není to žádný agresivní bejk, je to vůl. Říká se o něm, že je hloupej, ale není von vlastně hodnej? - - Tak se neboj. Ustelu ti tady na seně. (Osel se připojí k volovi.)

7. Ježíšovo narození a příchod tří mudrců neb králů

Vypravěč:

Marie porodila svého prvorozeného syna. Zabalila ho do plenek a položila do jeslí. Pak se s Josefem unaveni uložili ke spánku. Jen vůl a osel byli vzhůru. Ti slyšeli, že se kdosi blíží. To z dalekých krajin přivedla až do Betléma tři mudrce anebo snad krále zvláštní hvězda. Podle mudrců měla oznamovat narození Krále králů. Krále od Boha poslaného.

Kašpar: Teď se mi ta hvězda zas nějak ztrácí. Kudy dál?

Melichar: V kostele se nesvítil. Cože dneska nemaj půlnoční? Nikoho asi nečekají...

Baltazar: V hospodě je taky zhasnuto. Asi došlo víno...

Kašpar: Tamhle se ještě svítí!

Melichar: Ale to už je mimo město! (Jdou blíž.)

Baltazar: Božské světlo vychází z chlíva? Nejsme trochu mimo?

Kašpar: Hele, dítě na seně!

Melichar: Z toho nejsem moc moudrej.

Baltazar: Znovu říkám: nejsme trochu mimo?

Kašpar: Připadám si jako kašpar. Takovou dálku se táhnu... a tady.... (kroučí hlavou, rozhazuje rukama)

Melichar: To jsem jelen. Nebo osel?

Baltazar: Že já vůl s váma chodil!

Vůl: Vida, příbuzný! Buď vítán, bratře! Téhle cesty nelituj. Jen se dobře dívej. Světlo nelže. Jsi na správném místě. Tohle je Král králů. Spasitel.

Osel: A jestli potřebujete slyšet druhého svědka, tak vám to mohu potvrdit: Tohle je Král králů. Spasitel. Ač se to nezdá. A je to stejně bláznivé, jako tohle svědectví nás dvou – těch nejhlupejších pod sluncem.

8. Zjevení Pána Krista a jeho požehnání

Vypravěč:

A všechno stvoření jásá a přichází k jeslím poklonit se Králi, od Boha poslanému. Jen lidem je potřeba pomoci, dosvědčit jim příchod Spasitele, zvěstovat evangelium, povzbudit je k víře. Anděl se jako prvním zjevil prostým pastýřům a vyzval je na cestu do Betléma.

Anděl: Nebe se diví, jak mnozí lidé neví, co i osel a vůl vidí. Pojdte a podívejte se, kdo na svět přišel.

(Přicházejí pastýři a všechna zvířátka.) Vidíte jen dítě na seně? Ale kdo to vlastně je? Abyste porozuměli, dá vám Pán Bůh nahlédnout jakoby okýnkem do budoucnosti...

(Ze slámy se vyklube Kristus Pán – na hlavě má trnovou korunu, v dlaních díry po hřebecích.)

Anděl: Královská krev není ta krev po královských předcích, ale krev pro druhé prolitá.

Kristus Pán (pozvedá kalich): Tento kalich je ta nová smlouva uzavřená v mé krvi, která se za mnohé vylévá na odpuštění hříčů. Pijte z něho všichni. - - Já jsem proto přišel, abych vydal svědectví pravdě. - - Já jsem ta cesta, pravda i život.

(Odloží kalich, obrací se k oslovi, zvedá ruce k požehnání.) A ty, služebníku skromný a věrný, ty mne povezeš ke korunovaci, k mému vyvýšení na kříži, tobě žehnám.

(Obrací se ke zvířátkům.) A všemu němému stvoření žehnám: blahoslavení chudí duchem, neboť jejich je království nebeské!

(Obrací se k mudrcům.) A vám cizincům a pohanům žehnám: Hledejte a naleznete! Tlucte a bude vám otevřeno!

(Obrací se k pastýřům.) A vám pastýřům žehnám: blahoslavení, kdo nyní pláčete, neboť budete potěšeni!

Blahoslavení, kdo žízníte a hladovíte po spravedlnosti, neboť budete nasyceni.

(A ke všem.) Pojdte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi, a já vám odpočinutí dám! Dovedu vás k pramenům vod živých. Amen i amen.

(Všichni se před Kristem sklánějí.)

Společná píseň: Ebeni – V Betlémě

Jsou Vánoce a v Betlémě se dějí věci veliké

Však víte to i beze mě, ví to i volek s oslíkem

Dýchají na dítě

Velmi svědomitě

Vždyť mají na bytě ty, co přišli s prosíkem

Ty dva kusy skotu

Mají však jistotu

Že nedělaj botu s tímhle malým poutníkem

A říká osel volovi: No to mi řekni, ty vole

Všichni jsme z toho hotoví, co jsou ty lidi za spolek

Daří se jim skvěle

Mají Spasitele

Zahřát ho na těle musí osel a volek

Pěkně na něj dejchej

Jen se neostejechej

Nekašli, nekejchej, ať má teplej podolek.

A vůl mu na to povídá, vždyť řekli jim to proroci

Že z rodu Krále Davida se narodí dnešní noci

Jak je tohle možný

Vždyť jsou lidi zbožní

Prosím tě, vylož mi, že jim není pomoci

Řekl bych jim klekni

Ukloň se a smekni

To mi teda řekni, co jsou tohle za cvoci.